

Aanbeveling van
het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen nr. 2017-R/006
betreffende de verzwarende omstandigheden in het Strafwetboek

**INSTITUUT VOOR
DE GELIJKHEID
VAN VROUWEN
EN MANNEN**

I. Inleiding

Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (hierna het Instituut) werd opgericht door de wet van 16 december 2002 en heeft onder andere als opdracht om te waken over de naleving van de wetgeving inzake de gelijkheid van vrouwen en mannen en om elke vorm van discriminatie of ongelijkheid op grond van geslacht te bestrijden.

In deze hoedanigheid is het Instituut bevoegd om aanbevelingen aan de overheid te richten met het oog op het verbeteren van wet- en regelgeving.

II. Context

Het artikel 405*quater* van het Strafwetboek bepaalt voor welke misdrijven een verwerpelijke drijfveer of een haatmotief tot een strafverzwaring kan leiden. Bij deze misdrijven maakt de intentie van de dader het mogelijk om verzwarende omstandigheden in te roepen en op grond daarvan de uitgesproken straf te verzwaren.

Het artikel 405*quater* werd in het Strafwetboek ingevoegd door de wet van 25 februari 2003 ter bestrijding van discriminatie en tot wijziging van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding.¹

In zijn oorspronkelijke versie werd het volgende bepaald:

*“In de gevallen bepaald in de artikelen 393 tot 405bis kan het minimum van de bij die artikelen bepaalde straffen worden verdubbeld in geval van correctionele straffen en met twee jaar verhoogd in geval van opsluiting, wanneer een van de drijfveren van de misdaad of het wanbedrijf bestaat in de haat tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen een persoon wegens diens zogenaamd ras, zijn huidskleur, zijn afkomst, zijn nationale of etnische afstamming, zijn **geslacht**², zijn seksuele geaardheid, zijn burgerlijke staat, zijn geboorte, zijn leeftijd, zijn fortuin, zijn geloof of levensbeschouwing, zijn huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap of een fysieke eigenschap.”*

Het criterium geslacht maakt dus al van bij het begin deel uit van de motieven die het mogelijk maken om verzwarende omstandigheden in te roepen wanneer er sprake is van een haatmotief of een verwerpelijke drijfveer.

De wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie³ vulde de lijst met verwerpelijke drijfveren van het artikel 405*quater* verder aan.

De wet van 30 december 2009 houdende diverse bepalingen⁴ wijzigde artikel 405*quater* met dezelfde doelstelling en voegde syndicale overtuiging toe aan de lijst van verwerpelijke drijfveren.

Het huidige artikel 405*quater* van het Strafwetboek, zoals gewijzigd door de wet van 14 januari 2013 tot wijziging van het artikel 405*quater* van het Strafwetboek en artikel 2 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden⁵, luidt:

*“Art. 405quater. Wanneer een van de drijfveren van de misdaad of het wanbedrijf bestaat in de haat tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen een persoon wegens diens zogenaamd ras, zijn huidskleur, zijn afkomst, zijn nationale of etnische afstamming, zijn nationaliteit, zijn **geslacht**, zijn*

---

¹ B.S., 17 maart 2003

² Eigen onderlijning

³ B.S., 30 mei 2007

⁴ B.S., 31 december 2009

⁵ B.S., 31 januari 2013

geslachtsverandering⁶, zijn seksuele geaardheid, zijn burgerlijke staat, zijn geboorte, zijn leeftijd, zijn fortuin, zijn geloof of levensbeschouwing, zijn huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap, zijn taal, zijn politieke overtuiging, zijn syndicale overtuiging, een fysieke of genetische eigenschap of zijn sociale afkomst, zijn de straffen de volgende:

1° de in artikel 393 bedoelde gevallen is de straf levenslange opsluiting;

2° in de in de artikelen 398, 399, 405 en 405bis, 1° tot 3°, bedoelde gevallen wordt de in voornoemde artikelen bedoelde maximale gevangenisstraf verdubbeld met een maximum van vijf jaar en de maximale geldboete verdubbeld met een maximum van vijfhonderd euro;

3° in de in de artikelen 400, eerste lid, 402 en 405bis, 4°, bedoelde gevallen is de straf opsluiting van vijf jaar tot tien jaar;

4° in de in de artikelen 400, tweede lid, 401, eerste lid, 403, 405bis, 5° en 9°, bedoelde gevallen is de straf opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar;

5° in de in de artikelen 401, tweede lid, 405bis, 6°, 7° en 10°, bedoelde gevallen is de straf opsluiting van vijftien jaar tot twintig jaar;

6° in de in de artikelen 404, 405bis, 8° en 11°, bedoelde gevallen is de straf opsluiting van twintig jaar tot dertig jaar.”

De wetswijziging van 14 januari 2013 streefde twee doelstellingen na.

Eenzijds voegde de wet een nieuw criteria in, nl. geslachtsverandering, om transfobie te bestrijden.

Anderzijds was het de bedoeling om het niveau van de straffen nog te verhogen, zoals benadrukt in de parlementaire voorbereiding: *“De regering heeft beslist het straf instrumentarium te versterken door het niveau van de straffen op te trekken wat de verzwarende omstandigheid betreft die van toepassing is in geval van opzettelijk doden en opzettelijk toebrengen van slagen en verwondingen wanneer de drijfveer van de misdaad of het wanbedrijf bestaat in de haat tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen een persoon wegens zijn zogenaamd ras, zijn huidskleur, zijn afkomst, zijn nationale of etnische afstamming, zijn nationaliteit, zijn geslacht, zijn seksuele geaardheid, zijn burgerlijke staat, zijn geboorte, zijn leeftijd, zijn fortuin, zijn geloof of levensbeschouwing, zijn huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap, zijn taal, zijn politieke overtuiging, zijn syndicale overtuiging, een fysieke of genetische eigenschap of zijn sociale afkomst.”*⁷

Concreet vertaalde deze versterking van het niveau van de straffen zich in een verhoging van de tot dan toe voorziene maximumstraffen.

Aanvullend werd de facultatieve aard van de verzwarende omstandigheden opgeheven.

Deze wet werd aangenomen naar aanleiding van een in 2012 in België gepleegde homofobe misdaad. Overwegende dat geweld dat verband houdt met homofobie een aantasting van de menselijke waardigheid en een schending van de mensenrechten inhoudt, wilde de regering een gepast antwoord en een sterk signaal geven.⁸

---

⁶ Eigen onderlijning

⁷ Parl. Doc., 53-2473/001

⁸ Idem

III. Analyse

- **Analyse van de misdaden en wanbedrijven waarop artikel 405^{quater} van het Strafwetboek betrekking heeft**

De originele versie van het artikel 405^{quater} van het Strafwetboek voerde verzwarende omstandigheden in voor misdaden en wanbedrijven uit de artikelen 393 tot 405bis van het Strafwetboek:

Artikelen van het Strafwetboek	Beteugelde misdaden en wanbedrijven
Artikel 393	doodslag (doden met het oogmerk om te doden)
Artikel 394 ⁹	moord (doodslag met voorbedachte rade)
Artikel 395	oudermoord (doodslag op de vader, de moeder of andere bloedverwanten in de opgaande lijn)
Artikel 396	kindermoord (doodslag of moord gepleegd op een kind bij de geboorte of dadelijk daarna)
Artikel 397	vergiftiging (doodslag gepleegd door middel van stoffen die min of meer snel de dood kunnen teweegbrengen, op welke wijze die stoffen ook aangewend of toegediend zijn)
Artikel 398	opzettelijke slagen of verwondingen
Artikel 399	opzettelijke slagen of verwondingen die een ziekte of ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid tot gevolg hebben
Artikel 400	opzettelijke slagen of verwondingen die een ongeneeslijk lijkende ziekte of ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid van meer dan vier maanden, hetzij volledig verlies van het gebruik van een orgaan, hetzij een zware verminking tot gevolg hebben
Artikel 401	opzettelijk doden, niet doodslag genoemd, dit wil zeggen opzettelijke slagen of verwondingen zonder het oogmerk om te doden en toch de dood veroorzaken
Artikel 402	bij een ander een ziekte of ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid veroorzaken, door opzettelijk maar zonder het oogmerk om te doden, stoffen toe te dienen die de dood kunnen teweegbrengen, of stoffen die, al zijn zij niet van die aard dat zij de dood teweegbrengen, toch de gezondheid zwaar kunnen schaden
Artikel 403	verzwarende omstandigheden zijn van toepassing op het strafbaar feit bedoeld in artikel 402 wanneer die stoffen hetzij een ongeneeslijk lijkende ziekte, hetzij een ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid van meer dan vier maanden, hetzij het volledig verlies van het gebruik van een orgaan ten gevolge hebben
Artikel 404	verzwarende omstandigheden zijn van toepassing op het strafbaar feit bedoeld in artikel 402 indien de stoffen opzettelijk worden toegediend, maar zonder het oogmerk om te doden, en toch de dood veroorzaken
Artikel 405	poging om iemand stoffen als bedoeld in artikel 402 toe te dienen, zonder het oogmerk om te doden

⁹ De uitgelichte artikelen worden niet meer beoogd in de huidige versie van het artikel 405^{quater}

Artikel 405bis	verzwarende omstandigheden zijn van toepassing op de strafbare feiten bedoeld in de artikelen 398, 399, 400, 401, 402, 403 en 404 indien de misdaad of het wanbedrijf is gepleegd op een minderjarige of op een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid duidelijk is of de dader bekend is
----------------	---

In zijn huidige versie, na de wijziging door de wet van 14 januari 2013, heeft het artikel 405^{quater} enkel betrekking op de artikelen 393, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405 en 405bis.

De artikelen 394, 395, 396 et 397 (in bovenstaand kader in het blauw gemarkeerd) maken geen deel meer uit van het artikel 405^{quater} van het Strafwetboek.

Dit betekent dat enkel voor de volgende feiten een strafverzwaring omwille van een verwerpelijke drijfveer kan worden gebruikt:

- doodslag,
- 'gewone' slagen en verwondingen,
- opzettelijke slagen of verwondingen die een ziekte of ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid tot gevolg hebben,
- opzettelijke slagen of verwondingen die een ongeneeslijk lijkende ziekte of ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid van meer dan vier maanden, hetzij volledig verlies van het gebruik van een orgaan, hetzij een zware verminking tot gevolg hebben,
- opzettelijk doden, niet doodslag genoemd, dit wil zeggen opzettelijke slagen of verwondingen zonder het oogmerk om te doden en die toch de dood veroorzaken,
- bij een ander een ziekte of ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid veroorzaken, door opzettelijk maar zonder het oogmerk om te doden, stoffen toe te dienen die de dood kunnen teweegbrengen, of stoffen die, al zijn zij niet van die aard dat zij de dood teweegbrengen, toch de gezondheid zwaar kunnen schaden, met de verzwarende omstandigheden voorzien in artikelen 403 en 404,
- pogen om bij een ander, zonder het oogmerk om te doden, stoffen toe te dienen zoals vermeld in artikel 402.

Strafverzwaring omwille van een haatmotief is echter niet langer mogelijk bij de volgende misdaden:

- moord,
- oudermoord,
- kindermoord,
- vergiftiging.

De verzwarende omstandigheden voorzien door het artikel 405^{quater} van het Strafwetboek kunnen in deze gevallen niet langer aangewend worden.

Het lijkt erop dat de wetgever opzettelijk de artikelen 394, 395, 396 en 397 van het Strafwetboek heeft uitgesloten van de lijst van de beoogde misdaden vanuit de overweging dat het nutteloos is om strafverzwaringen te voorzien voor misdaden die al strafbaar waren met de zwaarste straf in het Belgische strafrecht, nl. levenslange opsluiting:

“Die nieuwe bepalingen verwijzen niet langer naar de artikelen 394, 395 en 397 van het Strafwetboek, die moord, oudermoord en vergiftiging bestraffen met levenslange opsluiting. De verzwarende omstandigheid bepaald in artikel 405^{quater} is niet toepasselijk op die bepalingen, vermits de daarin bedoelde misdaden bestraft worden met de zwaarste straf. Die bepalingen omvatten evenmin een verwijzing naar artikel 396 van het Strafwetboek. Dat artikel bepaalt dat kindermoord bestraft wordt als

*doodslag of als moord in geval van voorbedachte rade en verwijst derhalve naar de artikelen 393 en 394 van het Strafwetboek.*¹⁰

De analyse van de parlementaire voorbereiding toont aan dat de wetgever enkel gericht was op het niveau van de straffen en niet de doelstelling had om de ernst van een verwerpelijke drijfveer in deze situaties te minimaliseren.

Integendeel, de hervorming van de wet was net gebaseerd op het idee dat *“de wetgever een duidelijk signaal moe(s)t geven dat dergelijke feiten in een democratische Staat als België onduldbaar zijn”*.¹¹

We leiden hieruit af dat de opheffing van verzwarende omstandigheden bij verwerpelijke drijfveren bij moord, oudermoord, kindermoord en vergiftiging waarschijnlijk niet het resultaat was dat de wetgever wenste te bereiken, maar dat de gevolgen van de nieuwe formulering vooraf niet volledig werden ingeschat.

De wetswijziging van 14 januari 2013 is bovendien niet zonder gevolgen voor de opdrachten van het Instituut. Krachtens het artikel 4, 6° van de wet van 16 december 2002 houdende oprichting van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen¹² is het Instituut bevoegd om *“in rechte op te treden in de rechtsgeschillen waartoe de toepassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen, van het hoofdstuk Vbis van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en van de strafwetten en andere wetten die specifiek tot doel hebben de gelijkheid van vrouwen en mannen te waarborgen, aanleiding kan geven.”*

Deze bepaling geeft het Instituut de bevoegdheid om in rechte op te treden om een verwerpelijke drijfveer op grond van geslacht te laten erkennen. Het Instituut kan echter enkel tussenkomen als die verzwarende omstandigheid door de wet voorzien wordt. Sinds de wetswijziging van 2013 kan het Instituut dus niet langer tussenkomen in een gerechtelijke procedure wanneer er sprake is van een haatmotief op grond van het criterium geslacht bij de misdaden moord, oudermoord, kindermoord en vergiftiging.

Dit betekent bijvoorbeeld dat het Instituut zich niet langer zou kunnen baseren op een gecombineerde lezing van het artikel 4 van de wet van 16 december 2002 en de artikelen 394 en 405^{quater} van het Strafwetboek voor de erkenning van een verwerpelijke drijfveer die verband houdt met geslacht, zoals het dat deed in het proces ‘Sadia Sheikh’.¹³

In die zaak had het Instituut zich burgerlijke partij gesteld opdat de eremoord veroordeeld zou worden, het geslacht van het slachtoffer als een verzwarende omstandigheid zou worden erkend en de poging tot een gedwongen huwelijk zou worden bestraft.

Bij wijze van voorbeeld zou het Instituut niet meer kunnen tussenkomen om een kindermoord als haatmisdrijf te laten erkennen wanneer bij de geboorte een selectie op grond van het geslacht van het kind tot de dood van dit pasgeboren kind zou leiden.

In dit soort situaties zou het Instituut immers de enige instantie zijn om zich burgerlijke partij te stellen.

Dit nadelige effect van de wetswijziging van 14 januari 2013 is ongetwijfeld niet wat de wetgever gewent heeft.

---

¹⁰ Parl. Doc. 53-2473/001

¹¹ Parl. Doc. 53-2473/003

¹² B.S., 31 december 2002

¹³ Hof van assisen van de provincie Namen, 20 december 2012

- **Analyse van de criteria in het kader van verzwarende omstandigheden wegens verwerpelijke drijfveer**

Het artikel 405^{quater} van het Strafwetboek voorziet een verzwarende omstandigheid wanneer de drijfveer bestaat in de haat tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen een persoon wegens een door de wet bepaald criterium:

- diens zogenaamd ras,
- huidskleur,
- afkomst,
- nationale of etnische afstamming,
- nationaliteit,
- **geslacht,**
- **geslachtsverandering,**
- seksuele geaardheid,
- burgerlijke staat,
- geboorte,
- leeftijd,
- fortuin,
- geloof of levensbeschouwing,
- huidige of toekomstige gezondheidstoestand,
- een handicap,
- taal,
- politieke overtuiging,
- syndicale overtuiging,
- een fysieke of genetische eigenschap,
- sociale afkomst.

Er moet benadrukt worden dat de verwerpelijke drijfveer tevens voor andere misdrijven dan degene die vermeld worden in artikel 405^{quater} van het Strafwetboek tot een strafverzwaring kan leiden.

Er zijn ook verzwarende omstandigheden omwille van een verwerpelijk motief voorzien in de volgende misdrijven:

- Het artikel 377bis van het Strafwetboek met betrekking tot voyeurisme, aanranding van de eerbaarheid en verkrachting;
- Het artikel 422^{quater} van het Strafwetboek met betrekking tot wie verzuimt hulp te verlenen of te verschaffen aan iemand die in groot gevaar verkeert (schuldig verzuim);
- Het artikel 438bis van het Strafwetboek met betrekking tot aanslag op de persoonlijke vrijheid (opsluiting) en op de onschendbaarheid van de woning;
- Het artikel 442ter van het Strafwetboek met betrekking tot belaging;
- Het artikel 453bis van het Strafwetboek met betrekking tot aanranding van de eer of de goede naam van personen (smaad, laster enz.);
- Het artikel 514bis van het Strafwetboek met betrekking tot opzettelijke brandstichting;
- De artikelen 525bis en 532bis van het Strafwetboek met betrekking tot vernieling;
- Het artikel 534^{quater} van het Strafwetboek met betrekking tot graffiti en beschadiging van onroerende eigendommen.

Het criterium geslachtsverandering is echter enkel aanwezig in het artikel 405^{quater} van het Strafwetboek en is niet als criterium opgenomen in de lijst van verwerpelijke motieven in de andere gevallen.

Daardoor kan de verzwarende omstandigheid - wanneer één van de drijfveren van de misdaad of het wanbedrijf bestaat in de haat tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen een persoon wegens

diens **geslachtsverandering** - enkel worden ingeroepen in de omstandigheden beschreven in het artikel 405*quater* van het Strafwetboek.

In de huidige stand van de wetgeving kan de verwerpelijke drijfveer op grond van geslachtsverandering van een persoon dus niet worden ingeroepen in het kader van andere misdrijven wat tot de volgende situatie leidt:

Artikelen van het Strafwetboek	Geslacht	Geslachtsverandering	Criteria m.b.t. 'ras'	Andere criteria
Artikel 377bis voor aanranding van de eerbaarheid en verkrachting	ja	neen	ja	ja
Artikel 405quater voor doodslag, opzettelijke doodslag, niet moord genoemd en opzettelijke lichamelijke letsels	ja	ja ¹⁴	ja	ja
Artikel 422quater voor schuldig verzuim (niet bijstaan van een persoon in groot gevaar)	ja	neen	ja	ja
Artikel 438bis aanslag op de persoonlijke vrijheid (opsluiting) en op de onschendbaarheid van de woning	ja	neen	ja	ja
Artikel 442ter voor belaging	ja	neen	ja	ja
Artikel 453bis voor aanranding van de eer of de goede naam van personen (smaad, laster enz.)	ja	neen	ja	ja
Artikel 514bis voor opzettelijke brandstichting	ja	neen	ja	ja
Artikel 525bis voor vernieling van bouwwerken, stoommachines en telegraafstoestellen	ja	neen	ja	ja
Artikel 532bis voor vernieling of beschadiging van eetwaren, koopwaren of andere roerende eigendommen	ja	neen	ja	ja
Artikel 534quater voor graffiti en beschadiging van onroerende eigendommen	ja	neen	ja	ja

- **Analyse van de criteria die momenteel niet beoogd worden in het kader van de verzwarende omstandigheden wegens een verwerpelijke drijfveer**

Sinds de wet van 22 mei 2014 maken genderidentiteit en genderexpressie, naast geslacht en geslachtsverandering, deel uit van de criteria die beschermd worden door de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen.

Deze evolutie in de wetgeving komt voort uit de principes van Yogyakarta over de toepassing van de internationale mensenrechtenwetgevingen met betrekking tot seksuele geaardheid en genderidentiteit.

De principes van Yogyakarta zijn geen juridisch dwingende tekst. Ze hebben echter wel een groot moreel belang omdat ze opgesteld werden door een groep van internationale mensenrechtenspecialisten na de vaststelling dat kwesties die verband houden met genderidentiteit vaak gepaard gaan met aantastingen van de mensenrechten.

¹⁴ Sinds de wet van 14 januari 2013, van kracht sinds 10 februari 2013

De principes van Yogyakarta herinneren eraan dat iedere persoon het recht heeft op leven en persoonlijke veiligheid, los van zijn seksuele geaardheid of genderidentiteit.

De parlementaire voorbereiding van de wet van 2014¹⁵ definieert genderidentiteit als de diepe innerlijke overtuiging en de individuele beleving van eenieder van het eigen gender, die al dan niet overeenkomst met het geslacht dat bij geboorte werd toegewezen. Genderexpressie verwijst naar de manier waarop mensen (onder meer door kledij, spraak en gedrag) vorm geven aan hun genderidentiteit, en de wijze waarop dit door anderen wordt geprecipieerd.

Genderidentiteit en genderexpressie maken momenteel echter geen deel uit van de criteria die in de wetgeving worden opgenomen in het kader van verzwarende omstandigheden wegens een verwerpelijke drijfveer.

IV. Aanbevelingen

Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen beveelt in het licht van bovenstaande analyse aan:

- Het artikel 405^{quater} van het Strafwetboek te wijzigen met het oog op de herinvoering van verzwarende omstandigheden wanneer één van de drijfveren bestaat in de haat tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen een persoon wegens diens zogenaamd ras, zijn huidskleur, zijn afkomst, zijn nationale of etnische afstamming, zijn nationaliteit, zijn geslacht, zijn geslachtsverandering, zijn seksuele geaardheid, zijn burgerlijke staat, zijn geboorte, zijn leeftijd, zijn fortuin, zijn geloof of levensbeschouwing, zijn huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap, zijn taal, zijn politieke overtuiging, zijn syndicale overtuiging, een fysieke of genetische eigenschap of zijn sociale afkomst in de gevallen bedoeld in de artikelen 394, 395, 396 en 397 van het Strafwetboek, dat wil zeggen moord, oudermoord, kindermoord en vergiftiging.

Eenzijds zou dit de coherentie van de wetgeving ten goede komen en alle misdrijven beteugelen die - door de omstandigheden waarin ze gepleegd worden of door de gevolgen ervan - de door de wet beschermde sociale en morele waarden aantasten.

De misdrijven met een verwerpelijke drijfveer *“tegen een persoon wegens diens bijzondere eigenschappen schaden zowel het individu als de gemeenschap die wordt vertegenwoordigd door de groep die dezelfde bijzondere eigenschappen deelt.”*¹⁶

Anderzijds zou dit het Instituut toelaten om in gerechtelijke procedures tussen te komen wanneer er sprake is van een verwerpelijke drijfveer op grond van het criterium geslacht.

- Het motief geslachtsverandering in te voegen in alle artikelen van het Strafwetboek die verzwarende omstandigheden voorzien wanneer de drijfveer bestaat in de haat tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen een persoon wegens een door de wet beschermd criterium.

De doelstelling is om de strafwetgeving coherenter te maken en transfobie te bestrijden.

---

¹⁵ Parl. Doc. 53-3483/001

¹⁶ Parl. Doc. 53-2473/001

- De motieven genderidentiteit en genderexpressie in te voegen in alle artikelen van het Strafwetboek die verzwarende omstandigheden voorzien wanneer de drijfveer bestaat in de haat tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen een persoon wegens een door de wet beschermd criterium.

De doelstelling is om de strafwetgeving meer in overeenstemming te brengen met de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen en om transfobie te bestrijden.